

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINEÇA
Redactor: Pr. Demian Tudor

ABONAMENTUL:
Pentru particulari pe an 5000 lei.

Nr. 1660/1946.

ANDREI

din mila lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Aradului,
Ienopolei și Hălmaگیului

*Iubitului Cler și Popor din această de Dumnezeu păzită Eparhie, har și milă
dela Dumnezeu Tatăl și dela Domnul nostru Iisus Hristos.*

„Hristos a murit pentru toți, ca cei vii să nu mai viețuiască pentru ei înșiși, ci pentru Cel care pentru ei a murit și a înviat“ (II. Corinteni 5, 15).

Hristos a înviat!

Iubiții mei fii sufletești,

Învierea Domnului nostru Iisus Hristos din morți este cununa de biruință cu care se încheie lucrarea Lui cea de mântuire, săvârșită pe pământ. Fără Înviere lucrarea aceasta n'ar fi fost desăvârșită. Dacă Iisus Hristos ar fi rămas mort, ca să putrezească în mormânt, atunci El n'ar mai fi cu adevărat Mântuitorul cel făgăduit, înzestrat cu putere veșnică. Dacă moartea l-ar fi biruit și pe El, atunci — oricât de bun, drept, înțelept și sfânt să fi fost El în viață — poate că unii l-ar mai cinsti și iubi și după moarte, însă noi n'am mai avea ce nădăjdui dela dânsul ca Mântuitor pentru viața cea veșnică.

Toate îndoelile omenești se risipesc însă în fața Învierii Sale din morți. Prin Înviere s'a dovedit că Cel ce a rostit către fiul cel mort al văduvei din Nain cuvintele: „*Tânărule, fie zic, scoală-te!*“ (Luca 7, 14) și către fiica cea moartă a lui Iair: „*Copilă scoală-te!*“ (Marcu 5, 41), iar lui Lazăr cel mort de patru zile i-a poruncit: „*Lazăre, vino afară!*“ (Ioan 11, 43), — Acela este cu adevărat ceea ce însuși a mărturisit despre sine: „*Viața și Învierea*“ (Ioan 11, 25) și este *Fiul lui Dumnezeu*“ (Matei 26, 64), care a murit și a înviat, ca să aibă stăpânire și peste cei morți și peste cei vii (Romani 14, 9).

Dacă Iisus Hristos a înviat din morți, atunci este adevărat ceea ce a zis El că: „*Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele mele nu vor trece*“ (Matei 24, 35) și atunci toate făgăduințele Sale, — fie ele cât de îndepărtate și greu de înțeles — se vor împlini cu aceeași siguranță cu care soarele strălucește pe cer. Vom învia și noi din morți, spre a moșteni viața cea veșnică, fiindcă acum știm că moartea nu este decât puntea între două vieți, și că ceea ce numim noi „moarte“ nu este alt ceva decât o schimbare de formă a vieții și o treaptă către o viață mai înaltă și veșnică. Cine se mai poate în doi că atunci când va răsună din nou același glas care a chemat la viață pe fiul văduvei din Nain, pe fiica lui Iair și pe Lazăr, el va fi ascultat de toți cei din mormânturi și toți vor învia? (Ioan 5, 28).

Să nu se întristeze nici unul dintre noi, ca și cei necredincioși cari nu au nădejdea învierii (I. Tesalon. 4, 13). Să nu socotim pierduți pentru înviere nici pe cei ale căror trupuri au fost sfârticate de tun, sfâșiate de fiare sălbatice, înghițite de apă, ori arse de foc și a căror cenușă a fost spulberată de vânt. În fața lui Dumnezeu ei nu sunt nici ascunși, nici pierduți. Nu este nici o piedică în fața Atotputernicului Dumnezeu. El iarăș le poate aduna cenușa din toate vânturile. Credința în puterea lui Iisus Hristos și nădej-

dea în înviere trebuie să fie deci mai tare decât orice îndoială a minții noastre slabe. Învierea lui Iisus Hristos risipește negura de pe morminte și noi vedem deasupra lor strălucind aurora învierii.

Iubiții mei fii sufletești,

Cu toate că Învierea Domnului este pentru sufletul și inima noastră un izvor de puteri noi, prin care credința întinerește, nădejdea în nemurire ni se întărește și în noi prinde aripi dorința după cele cerești și veșnice, totuș o umbră parcă mai apasă peste bucuria senină a acestui praznic. — Este chinuitoarea întrebare: *Dacă Iisus Hristos a pățimit pentru noi, de ce nu ni se dă măcar nouă biruința fără suferință; de ce nu ne facem părtași de Înviere fără moarte; și de ce mai stăpânește peste noi moartea, și după Învierea Mântuitorului din morți?*

Răspunsul la toate aceste întrebări este unul și acelaș: *Fiecare din noi are să meargă pe acelaș drum pe care a mers Iisus Hristos.* Dacă ar fi altă cale mai scurtă și mai ușoară spre înviere și Viața cea veșnică, de bunăseama Fiul lui Dumnezeu ne-ar fi arătat-o, ca să mergem pe dânsa. El însă, prin aceea că a luat trup omenesc, a viețuit în lume, a suferit și a murit, ne-a arătat că viața omenească nu poate fi lipsită nici de suferință nici de moarte. Acesta este prețul pe care trebuie să-l plătim și noi fiecare, spre a ne face părtași la biruința Învierii. În planul lui Dumnezeu nu este cu puțință biruința fără suferință, pentru că biruința răsare din luptă și numai ostașul care se luptă biruește. Viața aceasta pământească este câmpul de luptă. Aci ne luptăm cu păcatul, în cealaltă viață ne așteaptă cununa biruinței. Aci este sămănatul, dincolo ne așteaptă secerișul. Precum nu secerăm fără de a fi sămănat, așa nu biruim fără de a ne fi luptat. Cine trece biruitor prin focul suferinței acela — ca aurul prin foc — își lămurește viața și se coace pentru viața cea vecinică.

Un gânditor creștin spune următoarele: „Când ne gândim la vecinii noștri morți, fie mari ori mici, noi ne mândrim în taină, ca și cum noi prin puterea și însușirea noastră am fi rămas în viață, și ca și cum aceia ca mai slabi și mai răi ar fi căzut și s'au nimicit. O astfel de părere este foarte păgubitoare pentru propășirea sufletului nostru. E mai bine să cugetăm, că aceia, ca buni elevi, au terminat mai devreme școala vieții, iar noi, ca elevi mai slabi, am fost lăsați să mai învățăm, până ce vom ști bine lecția“. (Episcop N. Velimirovici).

Dacă asupra noastră mai stăpânește moartea, aceasta este pentru că drumul nostru aici jos încă nu s'a sfârșit. Pânăce în lume mai este păcat, va fi și moarte, pentru că boldul morții este păcatul. Abia cu obșteasca înviere a morților va încheia Mântuitorul ultima Sa biruință asupra morții (I. Cor. 15; 26 și 56).

Câtă deosebire este însă între moartea dinainte de Iisus Hristos și cea de după Învierea Lui! Dela Adam până la Mântuitorul, moartea a stăpânit în lume ca un tiran. Atunci nu era nici o nădejde de a mai scăpa cineva vreodată din ghiarele ei. Pe mormintele morților se scria și în vechime: „Aci odihnește“ cutare, sau „aci odihnesc osemintele..“ cutăruia, însă înțelesul acestor cuvinte era pe atunci acesta: „Aci e totul ce a rămas dintr'ânsul. În acest mormânt zace totul ce a fost el odinioară: înțelepciune, putere, mărire, bogăție“. Pe mormintele creștine, străjuite de cruce, inscripția „Aci odihnește“ are însă înțelesul: „Aci așteaptă cel adormit în Donnul zorile fericitei Învieri“.

Iisus Hristos a înfrânt puterea morții. Biruința este în mâinile Lui. Noi, ceice ne aflăm sub stăpânirea Lui ne înarmăm sufletește cu această biruință. Cu ochii credinții noi vedem mai dinainte biruința binelui asupra răului, a adevărului asupra minciunii, a dreptății asupra nedreptății, iar prin nădejde gustăm de pe acum dulceața biruinții. Aceasta este bucuria ce ne-o varsă în suflet Învierea Domnului.

Iubiții mei fii sufletești,

Învățătura despre obșteasca Înviere a morților este cea mai luminoasă mângâiere pe care Iisus Hristos ne-a împărtășit-o nouă pământenilor. Fără această nădejde, viața omenească ar fi lipsită de rost, iar dorința de fericire, sădită în inima fiecărui om, ar rămânea un ghimpe dureros și o sete veșnic chinuitoare. Fără înviere, viața omenească ar avea cel mai trist sfârșit. Noi vedem cum soarele luminează cu razele sale toată făptura.

Oare numai omul să nu ajungă a se împărtăși vreodată de lumina cea desăvârșită, care este Dumnezeu? (1. Ioan 1, 5). Luna și stelele luminează calea drumețului, în noapte. Oare în noaptea suferinței numai omul să fie lipsit de licărirea nădejzii în înviere? Păraiele și râurile, toate curg spre mare, ca spre un sân odihnitor de mamă. Oare numai călătoria omului să fie fără liman? Florile de pe pământ înfloresc și aduc semințe. Oare numai nădejțile ce înfloresc în pieptul omenesc să se vestejească în întunecimea unui mormânt? În natură primăvara alungă totdeauna gerul iernii. Oare numai asupra mormântului omenesc să nu mai vină primăvara învierii? Ceeace sameni în pământ răsare. Oare numai ce semănăm în viața omenească să nu mai răsară? Cine s'armulțumi cu un semănat după care nu mai vine niciodată secerișul?

Credința în Inviere nu este născocită de mintea omenească, ci coborâtă din cer și pecetluită de Invierea Mântuitorului. Ea este nedespărțită de credința în Dumnezeu și este reazimul vieții noastre.

După cum acela care ar vrea să întunece cerul, va trebui întâi să stingă soarele, luna și stelele, ca nimic să numai licărească în noapte, așa și credința în Inviere nu se poate nimici din inima omului, până ce mai întâi nu se stinge pe cerul sufletesc: credința în Dumnezeu, în Iisus Hristos, și în sufletul nemuritor. Cu ce s'ar mai alege atunci omul fără aceste lumini lăuntrice? Cu cea mai neagră noapte, în care nu și-ar mai vedea fața și n'ar mai ști ce înseamnă a fi „om“. Invierea Domnului ne apără de această întunecime sufletească și ne spune că viața noastră nu se încheie cu moartea ci cu Invierea.

Să nu pierdem deci din vedere, pe nici o clipă, ținta ce ne stă în față: Viața cea veșnică. Invierea este piscul de munte, ce ni se arată în zare, spre a nu pierde calea.

Iisus Hristos cel înviat ne grăește: „*In lume necazuri veți avea, ci îndrăzniți. Eu am biruit lumea*“. (Ioan 16, 33). Așa să luptăm în această viață, ca să putem dobândi dincolo cununa biruinței. Așa să semănăm aci, ca să putem secera roadă bună dincolo.

Toți aceia pentru cari Iisus Hristos a murit și a înviat, și cari ne-am botezat întru numele Lui, suntem ai Lui. El este Capul, noi suntem mădulare din trupul Său (I Cor. 12, 27). Noi nu putem avea altă dorință mai fierbinte decât aceea de a fi după Inviere alături de dânsul, Capul nostru.

În sf. Scriptură ni se vorbește despre două feluri de învieri: una cu sufletul și alta cu trupul. Invierea sufletească se petrece în noi, încă în această viață, atunci când credem în Iisus Hristos și ne legăm toată viața de El. Invierea trupurilor se va petrece la obșteasca înviere. (Ioan 5, 25 și 29). Prin credința în Iisus Hristos omul înviază la o viață cerească. De aceea ne zice sf. apostol Pavel: „*Așa dar, dacă ați înviat împreună cu Hristos, căutați cele de sus, nu cele de pe pământ. Căci voi ați murit și viața voastră este ascunsă cu Hristos în Dumnezeu*“. (Coloseni 3, 1-3). A cugeta „cele de sus“, a gândi la „cele cerești“ și a umbla întru „înnoirea minții“ (Romani 12, 2) înseamnă a-ți întocmi toată viața: gândurile, faptele, cuvintele, lupta, suferința și bucuriile, după măsura veșniciei.

Numai având pururea în minte acest gând al veșniciei și în inimă pacea pe care Iisus Hristos ne-o împărtășește tuturor (Ioan 20, 19-21), vom putea păstra între noi neumbrită lumina Invierii și vom putea ieși biruitori din focul încercărilor, mărturisind cu tărie că Mântuitorul cu „*Adevărat a înviat!*“.

Darul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toți. Amin.

Dat în Reședința Noastră episcopescă din Arad, la praznicul Invierii Domnului din anul 1946.

Al vostru iubitor Părinte sufletesc:

† A N D R E I,

Episcop.

GÂNDURI DE SFINTELE PAȘTI

Hristos a înviat!... Vechiu de două mii de ani și mereu nou, acest imn plin de farmecul eternelor biruinți ale Mântuitorului, a răsunat și va răsună cu accente de forțe noi, peste toate frământările veacurilor. Trecutul, istoria și tradiția, sunt admirabila muzică și orchestră, cari la fiecare praznic al sfintelor Paști, aduce parfumul plin de miresme sfinte în sufletele milioaneilor de creștini.

Sub forța combativă a învierii lui Hristos Biserica duce o luptă apostolească, aprigă și fără șovăire, pentru reînvierea morală și spirituală și pentru trezirea eroismului sufletesc de jertfă și abnegație, la toate popoarele de pe globul terestru.

Veacurile se caracterizează prin aportul moral și intelectual pe care ele îl dăruiesc progresului și civilizației.

Istoria ne servește cu exemple de reînviere luminoasă, dar și cu dispariții fără urme. Câte civilizații, pășind alături și neglijând principiile ce izvoresc din evanghelie, nu-și dorm somnul de veci, în imensul cimitir al trecutului, fără să aibă la căpătâi, măcar nici o piatră de amintire.

Marea datorință impusă de eternul optimism creștin, cere ca omenirea să revină pe făgașul idealurilor creștin-sociale, preconizate de Hristos. Biserica este vistiernica unui tezaur sufletesc de importanță capitală. Când lumea va desgroa aceste comori sufletești, se va convinge că ele sunt mai scumpe decât toate bunurile materiale de pe fața pământului. Altă salvare nu este. În această încercare de regăsire a drumului ce duce la o viață mai bună

și mai mulțumită, adevărații creștini trebuie să fie călăuza semenilor lor, cari s'au rătăcit sub cumpăna vremurilor. Să vestească mereu și neincetat pe Hristos și sfânta Sa înviere. Și să aprindă pe toate culmile și în toate sufletele luminile adevărilor creștine.

Furtunile cari tulbură mersul normal al evenimentelor, să nu ne sperie. Mulțimea merge de multe ori după idei, cari și-au pierdut din intensitate. Alte idei se prefac temporal în forțe dinamice, numai după ce în plaiurile gândirii s'au ofilit. Hristos n'a rămas în mormânt. El a înviat, iar detractorii Lui s'au prefăcut în praf și pulbere.

Învierea Mântuitorului aprinde în inimile zdrobite de puvoii evenimentelor, icoana sfântă dătătoare de înviore și de nădejdi a lui Hristos. Aduce peste lume un suflu de popas sufletesc în fața sfintelor altare.

Pentru fluviul vieții mereu curgătoare, învierea lui Hristos are să dea vieții omenesți încă de acum înainte, alte priveliști, alte direcții. Va aprinde de cerul omenirii luceferi strălucitori, cari vor conduce frământările veacurilor, cu elan generos, cu avânt de eroism apostolic, tradus în mărețe fapte de sacrificiu și de caritate.

Aceasta apoteoză a sfintelor Paști și al viitorului, înalță stindardul Bisericii lui Hristos, în străluciri fără seamăn.

Biserica creștină merge înainte ca purtătoare de înțelesuri simbolice, secundate de grandioase perspective istorice.

Protopop: S. STANA

A fost Iisus numai un om?

Până în ziua de azi, încă multă lume stă de parte de Hristos. Sunt mulți și printre noi, care cred în Dumnezeu, fiindcă altfel, originea lumii și a vieții, ca și atâtea și atâtea alte probleme, numai prin această credință își pot găsi o deslegare, în mințile lucide. Totuși, despre Dumnezeirea lui Hristos se îndoesc. Il recunosc doar ca un mare om, cum de altfel au mai fost și alții și cum e prea posibil să se mai ivească și în viitor, în seminția omenească a globului terestru. A fost o scripă extraordinară, un reformator religios și social excepțional, — dar, la urma urmei, un om.

Istoria, într'adevăr, a cunoscut și alți reformatori religioși, cu mari scripuri, cu noi orientări, determinând întorsături profunde și revoluționare în viața unei importante părți a omenirii. Buddha, Con-

fucius, Lao-tse, Mohamed și alții sunt nume, de care se leagă respectiv, credința și viața a multe milioane de oameni, în curs de mai multe mii de ani. Au fost oameni mari, uneori cu străfulgerări uimitoare în învățătura lor, încât nu e de mirare, dacă au fost socotiți de către aderenții lor, ca trimiși ai cerului.

Totuși, între Hristos și ei e o mare deosebire. Aderenții acestora și-au însușit credința lor, cu care trăiesc și mor. Evident, nu e puțin a inspira o convingere, pentru care cel ce o primește, să fie în stare nu numai să trăiască, ci chiar să și moară. Aderenții acestor mari reformatori religioși, mor respectiv pentru credința în Nirvana, în metempsihoză, în reîncarnare, în viața viitoare etc. Dar niciunul din ei nu moare pentru Buddha, respectiv pentru Confucius, Lao-tse, Mohamed. Aderenții lui Iisus însă

mor nu numai pentru convingerile inspirate de cuvântul și de faptele Lui, ci mor și pentru El însuși. Aici e taina covârșitoarei Lui superiorități.

În viața Sa de pe pământ, Iisus a fost mult mai singur decât după moartea Sa. Mulțimile L-au aclamat adeseori, uimite de învătătura și de minunile Lui; dar L-au și părăsit apoi. A avut 12 Apostoli, pe care i-a făcut „prieteni“ intimi ai Săi și le-a inspirat convingeri mari, încât se declaraseră odată că vor merge și ei să moară cu El. Totuși, în cele mai negre clipe ale Sale, L-au părăsit. Cel dintâi a fost Iuda, care I s'a făcut chiar trădător. În urma lui Iuda L-au lăsat alții, căci îndată după plecarea lui Iuda, abia câțiva au mai rămas cu Iisus în grădina Ghetsemani, dar și aceștia adormiseră în apropiere, când Iisus se zbatea în chinuri, așteptând o moarte pe care nu o merita. L-au prins apoi gloatele în frunte cu Iuda și L-au dus la arhierii să-L judece. Numai doi Apostoli Il urmează, dar și dintre aceștia, unul se lapadă de El cu jurământ. Niciunul din Apostoli n'a mers să-L apere în fața celor ce-L osândeau, nici să-I ajute să ducă crucea până la locul de osândă. Doar Sfintele Femei Il urmăreau cu privirea, „de departe“. Iisus era singur, cel mai singur dintre toți, cum singuri sunt toți cei ce suferă în întunec, spre a da lumină tuturor. Cel ce se lepădase de El, muștrat de cuget, „a plâns cu amar“. dar tot singur L-a lăsat.

N'a murit niciunul din Apostoli cu Iisus, precum se declaraseră. Totuși, mai apoi, au spălat cu lacrimi și cu sânge păcatul lași ații lor. Căci n'au murit cu El, dar au murit apoi toți pentru El. Toți I-au fost martiri; și prin moartea lor martirică pentru Iisus, s'au produs mii și mii de alte morți martirice.

Cum e posibil, ca Iisus să fi fost iubit mai mult după moarte decât în viață, când știm că toate marile prietenii, în fața mormântului încep să scadă și cu vremea să fie uitate? Ce iubire mai păstrează cineva pentru un prieten care a murit? O iubire vie, până la jertfa cea mai mare pentru un prieten, e mai mult pentru a o dovedi în fața acestuia. Dar pentru unul mort, nimeni nu mai dovedește nimic. Și totuși, pentru Iisus, iubirea abia după moartea Lui a început să fie profundă și până la suprema dăruire.

Taina acestei iubiri pentru El stă în faptul, că după moartea Sa, El a înviat. Învierea i-a convins pe toți cei ce L-au văzut înviat, mai mult ca viața, învătătura și minunile din viața Sa. L-au văzut înviat și a fost destul, a fost mai mult ca orice. Învierea Lui le-a dat convingeri care nu s'au mai schimbat. Pentru aceste convingeri au primit apoi chiar moartea, cu bucurie, toți cei ce se lepădaseră de El, sau Il lăsaseră singur. Cum ar fi murit cineva pentru El, dacă nu L-ar fi văzut aievea înviat? Și cum ar fi murit apoi alții, dacă n'ar fi văzut cum mor pentru El cei ce L-au văzut înviat?

Prin învierea Sa, Iisus Și-a arătat Dumnezeuirea. Avem mii de mărturii în acest sens. Deci nu-L putem socoti un simplu om, alături de alți oameni, oricât de superiori ar fi ei. El a fost un Dumnezeu, având putere dumnezească și asupra morții.

Prot. Dr. P. DEHELEANU

Învierea Mântuitorului

Miracolul învierii Domnului Iisus Hristos a fost continuarea faptului istoric al diferitelor minuni săvârșite în mijlocul lumii pe care a salvat-o dela păcat Fiul lui Dumnezeu, care prin moartea Sa, a realizat în mod providențial mântuirea omenirii, iar după împlinirea misiunii Sale, „Prințul Vieții“, cum îl numește Sf. Petru, n'a stat mult timp în mormânt ca și ceilalți oameni, ci a înviat, suindu-Se la Cериuri, de unde a venit.

Învierea Mântuitorului nu trebuie privită și interpretată în lumina simplelor simboale spirituale, sau a unei filosofii mistice, sau ca o gnosă superioară, pe care mulți cercetători de istoria religiilor o pun în legătură cu misterele antice a zeului Dionisos, sau cu inițierile religioase dela Eleusis; ale Isisdei din Egipt, sau a lui Mitras din Persia. Acestea erau religii păgâne și întârziate, ele n'au valoare azi, decât ca simple amintiri ale unor vremuri de prefaceri religioase și de sforțări desperade de a cunoaște o viață mai bună, dar viața adevărată și sensul ei real a fost desvăluit oamenilor de Mântuitorul Iisus Hristos, care a adus vestea cea nouă despre împărăția lui Dumnezeu, încetățenindu-o pe pământ. Această împărăție a lui Dumnezeu a nutrit speranțele unei lumi mai bune și infinite, i-a făcut pe oameni să vadă cu ochii sufletului lor, ce înseamnă pace, justiție socială, dragoste, milă, adevăr și dreptate.

Învierea Mântuitorului e fundată pe puterea credinții și universalitatea rolului providențial a lui Iisus; ea conține întreaga economie a mântuirii universale, nemurirea sufletului și învierea noastră a tuturor creștinilor.

Fiul lui Dumnezeu, Omul Cериului, nu putea muri, decât pentru a învia. El n'a murit, decât ca să revină și să revină în eternitate. Acesta a fost planul grandios al Tatălui ceresc, care s'a împlinit întru toate.

Printr'un om a venit moartea în lume, tot printr'un om a venit învierea morților, căci toți mor întru Adam și toți vor învia întru Hristos. „Acum însă Hristos a înviat din morți, fiind pârga învierii celor adormiți. Că de vreme ce printr'un om a venit moartea, tot printr'un om și învierea morților. Și precum întru Adam toți mor, așa și întru Hristos: toți vor învia“ (I. Cor. 15, 20—22).

Faptul învierii lui Iisus Hristos e esențial în istoria creștinismului, fiindcă are la bază „minunea“, iar aceasta e primordială în viața fiecărui creștin. Sf. apostol Pavel ne-a demonstrat-o cu o viçoare dialectică, când spune: „Dacă Hristos n'a înviat, deșartă este și credința noastră. Ba încă ne dovedim și martori mincinoși, față cu Dumnezeu, căci am mărturisit, împotriva lui Dumnezeu, că a înviat pe Hristos, pe care nu l-a înviat, dacă cu adevărat morții nu înviază“ (I. Cor. 15, 14—15).

*Fără înviere nu există creștinism, a făgădui aceea-
stă minune sfântă, înseamnă a surpa întreg edificiul
minunat al vieții creștine. Atacurile cele mai multe
dela origini și până acum, s'au îndreptat totdeauna
asupra acestui fapt sfânt și unic în istoria universală.*

*„Ziua învierii din Ierusalim“ a rămas piatra din
capul unghiului, triumful vieții asupra morții, ea n'a
putut fi clintită sub nici o formă.*

*Economia mântuirii și a învierii lui Hristos a
fost totdeauna obiectul esențial al revelației; fondul
minunii, realitatea și faptul istoric al locului realizat
de împărăția lui Dumnezeu, au fost anunțate de Iisus:
„Ci nouă ni le-a desvăluit Dumnezeu, prin Duhul său,
fiindcă Duhul toate le cercetează, chiar în adâncurile
lui Dumnezeu. Că cine dintre oameni știe ale omului,
fără numai duhul omului care este în el; așa și ale
lui Dumnezeu nimeni nu le-a cunoscut fără numai
Duhul lui Dumnezeu. Iară noi n'am primit duhul lumii,
ci duhul cel dela Dumnezeu, ca să cunoaștem cele
dăruite nouă de Dumnezeu“ (I Cor. 2, 10—12).*

*Și azi, creștinii din toată lumea sunt tot atât
de impresionati de minunea învierii, ca și cei de atunci
— vedem mormântul gol, și simțim emoția pioșilor
Galileeni, devotații lui Iisus, cari-l căutau și au avut
fericirea de a vedea realitatea faptelor divine.*

*Bucuria învierii e mare, căci prin ea, omul și-a
dobândit libertatea de acțiune, și-a găsit rostul în lume,
a înfrânt păcatul și a devenit „fiul luminei“, asigu-
rându-și mântuirea.*

*„Și ochiul spiritual privește cu ardoare în lumea
cealaltă, întru slava ce va să fie, către această „im-
părătească libertate a fiilor lui Dumnezeu“ la care
întreaga făptură trebuie să participe“.*

*„Ziua învierii, să ne luminăm, o popoare, Paștele
Domnului. Că din moarte la viață și de pe pământ la
cer, Hristos Dumnezeu, ne-a trecut, pre noi cei ce-
cântăm cântare de biruință.*

*„...Paștele!!! Cu bucurie unul pe altui să ne
îmbrățișăm. O Paștele! E slobozirea din întristare, că
din mormântul Său strălucitor ca un palat, — Hristos
pe femei de bucurie le-a umplut, zicând: „Mergeți la
ucenicii mei“.*

Prof. C. RUDNEANU

O contraversă în Biserica veche pentru data Paștilor

Incă din timpul sfinților apostoli Invierea Dom-
nului a fost serbată nu numai în fiecare Duminecă,
ci și într'o zi anumită în cursul anului. Această zi
coincidea cu sărbătoarea Paștilor iudaice, mielul pascal
jertfit de Iudei fiind tipul care prefigura adevăratul
sacrificiu de mântuire adus de Iisus Hristos — mielul
lui Dumnezeu pentru omenirea întreagă.

Sărbătoarea era dela început despărțită în
două părți: una care amintea patimile și moartea
lui Hristos (Paștile crucii) și alta care pomenia în-

vierea (Paștile învierii). Cât privește felul în care
serbau creștinii vechi Paștile, ei erau împărțiți în
trei păreri; Iudeii prea zeloși, convertiți la creștinism,
serbau Paștile nu numai odată cu ceilalți Iudei, dar
și după prescripțiunile iudaice, unind doar cu ele
amintirea Patimilor și Invierii Domnului. Aceștia
erau ebioniții și deveniră mai târziu eretici. Alți
creștini, mai ales cei din Asia mică, serbau Paștile
la aceeași dată cu Iudeii dar în mod creștin. La 13
Nisan făceau un ospăț în amintirea Cinei Domnului,
la 14 Nisan poméniau Patimile, iar a treia zi serbau
Invierea ori în ce zi din săptămână ar fi căzut. Alți
creștini și cu deosebire cei din Apus, pornind dela
principiul ce se fixase tot mai mult, că învierea
trebuie serbată într'o zi de Duminecă și emancipân-
du-se de sub influența sărbătorilor iudaice, serbau
Paștile în prima Duminecă după 14 Nisan, socotind
această dată ca egală cu luna plină a echinocțiului
de primăvară. Tot atunci patimile Domnului le co-
memorau în Vinerea premergătoare acestei Dumineci.

Lăsând la o parte pe ebioniții eretici, cele două
uzuri se dezvoltau și practicau în cele două puncte
cardinale ale lumii creștine: în răsărit uzul care ținea
mai mult la dată, la adevărul istoric; în apus — uzul
care accentua principiul, bazat pe libertatea creștină,
învățată de sf. apostoli, că Dumineca este ziua în
care trebuie comemorată Invierea.

Trei ciocniri mai de seamă raportează istoria,
între aceste două uzuri: una fără rezultat practic dar
și fără desbinare, a doua tot fără rezultat dar cu
primejdia unei rupturi în Biserică și în sfârșit a treia
este cea prilejuită de primul sinod ecumenic, care a
adus o hotărîre obligatorie pentru Biserica întreagă
— rămasă principiu fundamental în stabilirea datei
Paștilor.

Pe la anul 155 d. Hr. petrecea în Roma sfântul
episcop al Smirnei Policarp, vizitând pe colegul său
Anicet și discutând cu acesta despre treburile bise-
ricești față de cari erau păreri deosebitoare între
creștinii. Au vorbit și despre data la care este a se
prăznui Paștile, dar fără să poată ajunge la o hotărîre
comună. Totuși cei doi episcopi s'au despărțit în bună
frățietate, iar obiceiul locului cu privire la data Paș-
tilor s'a urmat mai departe.

A doua ciocnire are loc pe vremea lui Victor,
episcop al Romei între 189-199. Acesta după hotărâ-
rea mai multor sinoade — între cari cele mai multe
înclinau pentru obiceiul apusean — invită pe asia-
tici să urmeze practica apuseană amenințând cu ex-
comunicarea. Lucrul acesta a supărat mult pe epis-
copii Asiei cari țineau la tradiția lor apostolică. În
frunte cu Policrat al Efesului, ei trimit un răspuns
aspru lui Victor, respingând, amenințând și declarând
că nu se vor abate dela tradiția apostolică. Ruptura
părea inevitabilă. Atunci intervine pentru restabilirea
păcii, ucenicul sf. Policarp, Irineu de Lugdunum (Lyon),

arătându-se vrednic de numele ce-l purta. Deși se declară pentru obiceiul apusean — Paștile să se serbeze Dumineca — totuși a admoniat pe Victor în chip delicat — ne spune Eusebiu — (Victorem tamen decenter admonet) să nu turbure pacea Bisericii pentru uzuri neesențiale, de felul cărora au existat multe chiar dela începutul Bisericii.

A treia ciocnire o prilejuește, mai târziu, primul sinod ecumenic. Deși nu se cunosc desbaterile și argumentările, este sigur că atunci Biserica a stabilit următoarele principii-criterii pentru data Paștilor: 1. *Principiul emancipării sărbătorilor creștine*. Paștile creștine nu trebuiesc serbate odată cu Paștile iudaice. 2. *Dumineca înlocuiește Sabatul în creștinism, tocmai spre a prăznuî Invierea*. 3. *Data Paștilor e în funcție de luna plină a echinocțiului de primăvară*. Cea dintâi Duminecă după această lună plină, dacă nu intervine coincidența cu Paștile iudaice, este Dumineca învierii. (Despre ulterioarele peripeții ale fixării datei Paștilor, în legătură cu îndreptarea calendarului, despre Pascale și altele, vezi o bogată expunere în Comentarul can. 1 al sin. IV dela Antiohia, în Dr. Nicodim Milaș: *Canoanele Bisericii ortodoxe însoțite de comentarii* vol. II partea I, trad. Dr. N. Popovici și Uroș Kovincici, Arad 1934, pp. 54-64. Tot acolo bune indicații bibliografice).

Deși s'au aflat destui reniteți și după această dată, totuși sinodul prim ecumenic a curmat această controversă, dând câștig de cauză uzului apusean.

Din desfășurarea acestei controverse este de notat atitudinea conciliantă alui Policarp și Anicet și intervenția împăciuitoare a lui Irineu. Azi numai amintirea istorică mai vorbește de controversa pascală. Câte controverse săpătoare la temeiia unității Bisericii, nu s'ar putea aplană prin bărbați ca Policarp, Anicet sau Irineu, și câte altele noi nu înfloresc chiar și din lucruri neesențiale, prin oameni ca Policrat al Efesului și mai ales ca Victor, cu mai puțin spirit de înțelegere și dragoste frățească!...

Pr. Gheorghe Lițiu.

Jertfă și Inviere

— Săvârșitu-s'a!"

Biruit de dureri, — de durerile trupului răstignit și ale sufletului Lui încercat, — Iisus Hristos și a dat Duhul.

— A murit între tâlhari!

— Ca pe un om, L-au pus în mormânt nou!

— Și a înviat a treia zi, ca un Dumnezeu!

A înviat Hristos. A înviat și s'a arătat Mariei Magdalena; s'a arătat apostolilor s'a arătat lui Luca și Cleopa în drum spre Emmaus; s'a arătat lui Petru, fiilor lui Zevrdeiu și altor ucenici, pe țarmul locului Genezaret; cu un cuvânt, s'a arătat oamenilor, pentruca oamenii să creadă în El, și crezând, să aibe viață veșnică.

Să creadă în El! — În El, mai mult decât în jap-

tele Lui, căci cine crede în El, are prin acest singur fapt, adevărarea tuturor tainelor și lucrărilor Sale. A crede în Hristos însemnează a te împreuna cu El, pentruca astfel, să fii martorul tuturor celor făcute de El, pentruca răstignindu-te cu El, cu El să și înviezi!

Credința în învierea lui Hristos, an de an, înmugurește pe buzele pruncilor, ca și pe ale celor bătrâni, pe buzele celor răi ca și pe ale celor buni, luminând, măcar pentru o clipă, tuturor, viața! În acel miez de noapte, în acel ceas mare și plin de taină, când se prăvălește piatra de pe mormânt ca să se scoale Dumnezeu, în acelaș ceas, până și în cele mai impietrite inimi, năvălește un val de sânge nou și proaspăt, năvălește bucuria vieții autentice și răsună chemarea celui ce a biruit moartea. — „Bucurați-vă!“ Bucurați-vă cei credincioși, căci s'a făcut adevărarea credinței voastre; bucurați-vă cei ce încă nu credeți, căci drumul înspre credință vă este despiciat. Pricina smintelii și a nebuniei, „Crucea Izbăvirei“ și-a lămurit sensul prin înviere, — „Bucurați-vă“.

Pentru cei ce cred cu adevărat, acest îndemn se pierde în plinătatea bucuriei lor fără de margini. Pentru cei ce nu au ajuns încă la cunoștința adevărului, pentru acei cari s'au oprit la suprafața tainei mântuirii, pentru cei mulți cari se amăgesc cu litera unei recunoașteri formale și fără corespondență în viață, pentru aceia, acest „Bucurați-vă“, este cel mai stăruitor și cel din urmă îndemn la credință. Este cel mai stăruitor pentrucă ascunde în sine mărturia dumnezeirii lui Hristos, simțită de fiecare; și este cel din urmă, pentrucă cine se mai poticnește și după această mărturie directă, dela Dumnezeu la suflet, căzut va fi pentru totdeauna!

Credința în Hristos, presupune lăpădarea de sine. Unde nu există lăpădare, nu există nici credință; unde nu s'a uscat vlăstarul patimilor trupești și sufletești, acolo nu a odrăslit viața cea fără de moarte, acolo, cel mult, poate să fie frământare și luptă. Lupta asta pentru biruirea răului, lupta asta pentru ajungerea la credință și ca atare la Hristos, e grea, pentrucă sunt multe și puternice vrăsmășiile prejudecăților ce trebuiesc răpuse. Cu cât mai grea e lupta însă, cu atât mai sigură și mai temeinică va fi credința în care rezidă biruința finală. Credința adevărată cristalizează în luptă. În frământări, în zguduiri, în indoeli usturătoare, în neliniștile mari se lămurește adevărul, adevărul creștin, Hristos, căci cel ce are puterea de a liniști frământarea și sbuciumul sufletului omenesc, cel ce are puterea de a coborâ în acest suflet plin de indoeli și ros de suspiciune, pace, acela nu poate fi decât Dumnezeu; iar cel în sufletul căruia a coborât această pace, nu poate fi decât un creștin adevărat.

Peste înviforarea sufletului omenesc, se trece adeseori, cu prea multă răceală. De cei arși de patima îndoielii și a căutărilor fără răgaz, de cei ce strigă în durerea lor că nu pot crede, ne ferim, și e păcat, — căci mai ales, pentru unii ca aceștia a venit Hristos.

Indoiala e în firea omului. E în firea lui, dar nu spre peire, ci spre o mai bună temeinicire a credinței. Dacă

nu ar fi îndoiala, credința s'ar confunda cu credulitatea, întrucât, unde nu este îndoială, nu este nici alegere. De germenele acestei îndoieli, nu au fost cruțați nici chiar Apostolii. În fața mormântului deschis și gol, cu toate mărturisirile mironosițelor, s'au îndoit și nu au crezut în învierea lui Iisus. Il auziseră vorbind de atâtea ori și atât de răspicat despre cele ce aveau să se întâmple; văzuseră minuni; fuseseră ei înșiși martorii învierii lui Lazăr, învierii fiicei lui Iair, învierii fiului văduvei celei din Nain, și totuși în fața mormântului Lui gol, ei șovăie. Această șovăie nu se poate explica prin supranaturalul faptei. Nu, căci dacă au văzut și au crezut în acele minunate învieri, ce logică i-ar mai fi putut împiedeca să creadă și în această de pe urmă înviere?

Niciuna, — și totuși, există o justificare a acestei îndoeli. Autoritatea faptelor lui Hristos, era El însuși, și numai ca o consecință a credinței în El Apostolii au crezut și în dumnezeirea faptelor Lui. — De nu ar fi crezut în El, faptele Lui ar fi fost socotite magii și vrăjitorie. De altfel, cei ce L-au condamnat la moarte, nu au putut contesta faptele săvârșite oricât de extraordinare au fost ele. — Au contestat doar dumnezeirea Lui, și odată cu asta, dumnezeirea faptelor săvârșite.

Temeiul credinței Apostolilor, nu erau minunile, ci însuși Hristos. Dar dacă au crezut în Hristos, de ce nu au crezut și în înviere? — Nu au crezut, pentru că nu puteau înțelege patimile și moartea Lui! — Cum poate Dumnezeu să și lase unicul Fiu pradă nebulniei oamenilor? Cum poate Hristos Dumnezeu, să sufere ca un om, să geamă, să se prăvălească sub povara crucii, să sângereze, să strige îngrozit, să moară? Nu, mintea nu poate pricepe asemenea taine și inima nu poate să se împace cu ele. Mintea se tulbură, inima se revoltă și ghiara desnădejzii pătrunde tot mai adânc. — Desnădejde dar nu uitare, căci nu se pot uita. Crezuseră prea mult în El, și acum, aceasta credință se svârcolește rănită de îndoială, se svârcolește cu atât mai mult, cu cât mai multe sunt mărturiile, noii și celei mai mari minuni: „Învierea”. Giugiurile în mormântul deschis, vestirea îngerilor, amintirea cuvintelor Lui, se pierd toate printre ruinele idealului lor prăbușit în ceasul morții lui Iisus. Ori cât ar căuta ei un înțeles, o justificare a celor întâmplate, ori cât ar vrea să-și potolească durerea unei infrângeri, atât de mari, nu o pot face, căci nu mai au în cine crede. Să creadă în morți, nimeni nu o poate face! — De aceea, li s'a arătat El! — Și s'a arătat viu, ca să creadă în El, și crezând în El, să creadă și în înviere, în învierea Lui, și în învierea lor, a fiecăruia!

Hristos a înviat! O mărturisesc cele aproape douăzeci de veacuri de viață creștină, hotărnicită cu sângele martirilor. Hristos a înviat și în numele acestei învieri, ne cutremurăm și credem și'n învierea noastră. Credem, în măsura în care credem cu adevărat și fără limită în El.

Câți însă, dintre fii acestui veac, cred fără limită? Câți nu se amăgesc cu frânturi de credință? Câți nu trec pe alătura de drumul ce urcă spre culme? Câți nu se tulbură în cugetele lor! O, mintea... mintea, tuturor pornirilor se face slugă. Dar dacă mintea umbrește și slăbește ade-

seori credința în El, în învierea Lui și mai ales în învierea noastră, suferința întărește această credință.

Cine crede în suferința și moartea Lui, cine crede în jertfa, crede și în înviere. Credința în jertfa lui Iisus, credința în învierea Lui, poate atinge plinătate desăvârșită, întrucât, atât jertfa cât și învierea Lui, sunt fapte istorice împlinite. Credința în învierea noastră în schimb, nu se poate menține prin ea însăși, intrucât această înviere este un fapt în viitor. Credința în învierea noastră, are trebuință de un suport, de o adevărită, de un temei, și acest temei, este credința în Hristos și jertfa!

Dacă credința noastră este un fapt în viitor, jertfa ca și condiție a învierii, este un fapt mereu și real actual. În fața ei se cutremură înfrânt, fiecare suflet. Fiecare suflet îi simte puterea transfigurătoare. O poate îmbrățișa fiecare.

Câte lacrimi în ochi, câtă otrava pe limbi, câte răni pe trupuri, cât jar pe suflete și inimi, cu un cuvânt, câtă suferință nu brăzdează lungul vieții acesteia? Câtă?... Suferința e multă! Dar toată această suferință poate fi preschimbată în cea mai pură bucurie, căci ori cât de multă ar fi suferința, ea nu depășește nici mulțimea păcatelor ce trebuiesc ispășite și nici prețul sufletelor ce se cer purificate. Suferința are un sens — sau, dacă nu l are, e în puterea și de datoria omului să i-l dea! — Suferința e flacăra în care se mistuie cea mai sublimă jertfă, jertfa de sine. Cel cuprins de flăcările ei, cel ce se simte arzând ca o jertfă vie pe altar, acela simte și falfăirea tainică a unei noi vieți, și simte învierea; unul ca acela se umple de bucurie, căci are în suferință transfiguratorie în jertfă, cel mai categoric temei al credinței lui în înviere. Buzele aceluia vor marturisi pururea adevărul: — „Cred Doamne, cred în înviere, pentru că a înviat Hristos, și pentru că sufăr!”

V. G.

ÎNVIEREA

Tot veninul dușmăniei lor și l-au stors cei răi,
Vrând s'alunge adevărul din viață.
Din învățătorii legii făcutu-s'au călai,
Ascultând de-a vicleniei lor povață.

Ți-au pus pe umeri a răutății lor povară,
Te-au biciuit și te-au scuipat și palmuit,
Și te-au pironit cu ură pe lemnul de ocară,
Urlând de bucurie că au biruit.

Zadarnic și-a străjuit custodia mormântul
Și lespedeaua au întărit-o cu peceti,
Zadarnic au încercat să 'ncătușe cuvântul,
S'ascundă 'n groapă lumina unei vieți.

Ca fulgerul ce luminează ceru 'ntunecat,
A treia zi — precum spus-ai mai 'nainte —
Biruind puterea morții din morți ai înviat,
Dăruind viață celor din morminte.

Azi Îngerii în ceruri îți laudă Învierea,
Și'n lume oamenii cu buze de tină,
Urmându-ți Iisuse Doamne peste veacuri vrerea,
Învierii Tale și azi se închină.

VIOREL

Despre ce să predicăm?

Duminecă în 28 Aprilie 1946 să vorbim despre :
EVANGHELIE.

Religia este comuniunea filială de iubire sfântă dintre om și Dumnezeu, trăită în conștiință și manifestată prin credință dreaptă, prin cult duhovnicesc, prin virtuți și fapte bune.

Dumnezeu există; e Ființa Suverană, Spiritul Suprem: personal, liber, creator, iubitor, atotștiutor și atotputernic; infinit, în raport cu spațiul și în raport cu timpul, etern.

Omul este făptura lui Dumnezeu, persoana alcătuită din trup muritor și suflet spiritual, liber și nemuritor, în care se oglindește chipul și asemănarea lui Dumnezeu.

Prin suflet, omul este capabil de religie: să primească inspirații și revelații divine, să stăpânească natura și să-și manifeste religiozitatea prin credință, cult, virtuți și fapte morale.

Aceste sunt subiectele principale și concluziile generale la care am ajuns din studiul lor până aci.

Acum se impune o nouă întrebare: Intre diferitele religii istorice ale omenirii, care-i religia cea adevărată, religia cea mai bună, cea mai culturală, religia *revelată* și sigur mântuitoare? Și dacă răspundem că religia perfecțiunii morale și spirituale este creștinismul, trebuie să prezentăm și justificăm probele despre veracitatea, perfecțiunea și divinitatea creștinismului, astfel ca superioritatea lui față de celelalte religii mari ale omenirii să fie vădită și mai presus de orice îndoială.

În felul acesta, am ajuns să vorbim — în câteva meditații apologetice — despre esența și eminența creștinismului.

Ca să putem cunoaște și prețui după cum se cuvine esența creștinismului, mai întâi trebuie să cetim și să studiem *Evanghelia*; Biblia în general și *Evanghelia* în special. *Evanghelia* este primul și cel mai important document istoric, în care se cuprinde miezul creștinismului. Nu putem vorbi despre creștinism, fără să cunoaștem *Evanghelia*; nu putem înțelege și admite creștinismul, fără să credem în *Evanghelie*.

Prin *Evanghelie* înțelegem opera în care se cuprinde viața, învățătura și faptele Mântuitorului Iisus Hristos, așa după cum sunt istorisite de evangheliștii Matei, Marcu, Luca și Ioan, precum și de ceilalți scriitori ai Noului Testament. Etimologic, *Evanghelia* înseamnă vestea cea bună a mântuirii, solia întrupării și lucrarea Mântuitorului în lume, legea cea nouă, sau mai precis *cartea sfântă* prin care noi creștinii facem cunoștință cu Domnul și Mântuitorul omenirii, întemeietorul religiei creștine.

Dintre toate cărțile Bibliei, *Evanghelia* arată mai vizibil semnele, criteriile revelației divine. Ar-

gumentul persoanei care face revelația evanghelică, argumentul învățaturii pe care o cuprinde revelația evanghelică, argumentul minunilor și profețiilor prin care se verifică și îndreptățește revelația evanghelică, toate au o valoare demonstrativă unică și incomparabilă, toate ne grăesc limpede și cu putere nemuritoare despre superioritatea și divinitatea creștinismului. Ne ocupăm în capitolele următoare de persoana și opera Mântuitorului. Aci ne ocupăm numai de cuprinsul învățaturii și de puterea demonstrativă a *Evangeliei*.

Fiecare dintre noi am cetit cărți multe și bune, dar niciuna nu se poate compara cu *Evanghelia*, din simplul motiv că niciuna nu ne impune, nu ne încântă, nu ne hrănește și nu ne satisface ca *Evanghelia*. În *Evanghelie* este duh sfânt, lumină lină și simplitate cum nu se mai întâlnește în nicio carte. Nicăiri nu întâlnim atâtea splendori spirituale, atâtea adevăruri sublime, care grăesc inimii noastre și ni se impun cu o forță și autoritate divină, ca în *Evanghelie*. Iată câteva perle evanghelice:

„Duh este Dumnezeu și cei ce i se închină se cade să i se închine cu duhul și cu adevărul“ (In 4, 24).

„Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta și cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău. Aceasta este întâia și cea mai mare poruncă, iar a doua asemenea acesteia: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși“ (Mat. 22, 27-28).

„Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine eelor ce vă urăsc și vă rugați pentru cei ce vă supără și vă prigonesc, ca să fiți fiii Tatălui vostru cel din ceruri, care răsare soarele peste cei răi și peste cei buni, și plouă peste cei drepti și peste cei nedrepti“ (Mat. 6, 44-45).

„Care vrea să fie mai mare între voi, să vă fie slugă, și care va vrea să fie între voi întâiu, să fie tuturor slugă“ (Mc. 10, 43-44).

„Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui și toate se vor adăuga vouă“ (Mt. 6, 33).

„Tot ce voiți să vă facă oamenii, faceți și voi lor asemenea“ (Lc. 6, 31), „că aceasta este legea și proorocii“ (Mt. 7, 12).

„Unde este comoara voastră, acolo va fi și inima voastră“ (Mt. 6, 21).

Când vă rugați, ziceți „Tatăl nostru...“ (Mt. 6, 9).

Fiți buni cu cei răi; fiți blânzi; fiți milostivi; fiți sinceri cu toți oamenii; fiți făcători de pace; fiți curați la inimă; iertați și vi se va ierta (Mt. 5).

„Nu judecați, ca să nu fiți judecați“ (Mt. 7, 1).

„Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor ca, văzând ei faptele voastre cele bune, să slăvească pe Tatăl vostru cel din ceruri“ (Mt. 5, 16).

„Oricine se înalță se va smeri, iar cel ce se smerește se va înalța“ (Lc. 18, 14).

Veniți la mine toți cei osteniți și împovărați și eu vă voi odihni" (Mt. 11, 28).

"Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru cel din ceruri este desăvârșit" (Mt. 5, 48).

Astfel, de cuvinte, pline de duh, de viață și de putere de convingere, nu s'au mai scris, nici înainte nici după Hristos.

Evanghelia e „cartea eternității”, „strigătul tremurător, al omenirii care vrea să trăiască din spirit și adevăr”, „cea mai dinamică scriptură a umanității”, istoria în care se răsfrânge chipul, spiritul, inima, învățătura, și divinitatea Mântuitorului, documentul prin care se legitimează superioritatea creștinismului față de celelalte religii, pravila prin care a început cultura popoarelor creștine (Gh. D. Mugur).

În cuvintele Evangheliei „simțim Dumnezeirea”, ceea ce nu simțim în niciunul din cuvintele omenesci. Oricâteori cetim cu atenție o pagină de Evanghelia, suntem înălțați pe alt tărâm decât pe cel al conștiinței umane. Confesiunile în privința aceasta abundă și sunt impresionante.

Gh. D. Mugur în „Florile” sale mărturisește: „Nu e carte de mai multă liniștire ca Evanghelia. Un nesfârșit izvor de bine și de pace. Când răsfoesc paginile acestei Cărți a veșniciei, eu simt suflând în mine vânturile vorbitoare ale Cerului.

Omenirea eroică n'a scos putere și curaj decât din Evanghelia. Ea a pus capăt disperării umane, proiectând asupra desnădejdii ei perspectiva unui colț de cer”.

Goethe declară: „Eu socotesc câte patru Evangheliile de absolut autentice, pentru că în ele vine la expresie strălucirea unei suveranități, care-și are punctul de plecare în persoana lui Hristos, și care e așa de dumnezeiască, cum numai odată s'a arătat Divinul pe pământ”.

„Poate propăși cultura spirituală oricât, pot să se extindă științele naturale oricât de departe și de adânc, și spiritul omenesc să-și lărgească oricât de mult orizontul, nu vor întrece niciodată sublimitatea și cultura morală a creștinismului, cum strălucește și luminează în Evanghelii”.

Napoleon cel mare, împăratul Franței, afirmă: „Evanghelia are o virtute ascunsă, ceva care lucrează cu putere, o căldură care înrăurește asupra minții și pătrunde totodată și inima. Evanghelia nu este o carte, ci o ființă vie, cu o activitate proprie, cu o putere care învinge tot ce i se împotrivesc. Iată-aci pe masă această carte a cărților (o arată el cu respect); nu voi simți oboseală citind-o și încă în fiecare zi cu mare plăcere. — Sufletul încântat de frumusețea Evangheliei nu-și mai aparține sie; Dumnezeu se face cu totul stăpân pe el; El îi conduce gândurile, și puterile. Un astfel de suflet este cu totul al lui Dumnezeu”.

Em. Kant, cel mai mare filosof german, scria

unui cunoscut: „Faci bine că-ți cauți liniștea Evanghelie, pentru că ea este un izvor nesecat al tuturor adevărilor, care nu se mai găsește nicăiri”. — „Dacă Evanghelia n'ar fi lăsat să țâșnească de pe paginile ei învățăturile morale, care să alcătuiască temelia neclintită a vieții omenirii întregi, apoi filosofia nu le-ar fi elaborat nici până astăzi în curăția lor divină”.

Ch. Dickens, marele romancier englez, într-o scrisoare adresată celui mai tinăr dintre fiii săi, când părăsește patria, spune: „Îți pun între cărți un Nou Testament, din aceleași motive și aceleași nădejdi care m'au calăuzit ca să scriu pentru tine, când erai copil, o prescurtare după el, ușoară și înțeleasă, pentru că aceasta e cea mai bună carte pe care a avut-o și o va avea lumea și pentru că îți dă cele mai bune reguli de care se poate conduce o ființă omenească, care încearcă să fie sinceră și conștientă de datoria sa. Când au plecat ceilalți frați ai tăi, am scris pentru fiecare din ei cuvinte, cum scriu acum pentru tinc, și i-am rugat pe toți să se conducă după această carte, fără a ține seamă de interpretările și născocirile omenesci. Îți aduci aminte că acasă n'ai fost plictisit cu practici religioase și cu formalități seci... Vei înțelege cu atât mai bine acum adevărul și frumusețea religiei creștine, așa cum provine dela Hristos însuși și neputința de a te abate dela adevărata religie, dacă o prețuiești cu smerenie și din inimă”.

Fr. Coppée, poetul umiliților, mărturisește: „Săptămâni și luni, cât am stat în pat și în cameră, am trăit cu Evanghelia. Incet, încet, fiecare verset din Evanghelia a ajuns să fie viu pentru mine. În toate versetele am văzut strălucind adevărul, ca o stea, și l-am simțit palpitând în mine ca o inimă. Cum n'as crede de aici înainte în minuni, după aceea pe care a săvârșit-o cartea asta în mine? Ochiul meu era orb la lumina credinței, iar acum o vede în toată măreția ei. Sufletul îmi era surd la cuvântul lui Dumnezeu, iar astăzi sufletul mi se ridică spre cer, în avântul dragostei. Spiritele necurate de care eram stăpânit, au fost alungate pentru totdeauna”.

Laboulaye, scriitor și gânditor francez, se destăinuiește: „După ce am străbătut amestecătura de sisteme filosofice, obosit și abătut, ca un om copleșit de un vis penibil, deschid Evanghelia: mi se pare ca și cum aș ieși din imperiul umbrelor pentru a intra în regatul adevărului. Acest limbaj familiar, care mi-a fermecat copilăria, mă uimește prin adâncimea lui. Văd și simt în el o știință care depășește cu mult toate concepțiile omenesci. După nouăsprezece veacuri, înțelepciunea veacului ne duce îndărăt la îndelurile unei lumi care se sfârșește; după nouăsprezece veacuri, Hristos ne vorbește de Dumnezeu, de suflet, de mântuire, de libertate, de datorie, de dreptate, ca și cum ar auzi glasul nostru emoționat, ca și cum ar răspunde la strigătul inimii noastre neliniștite”.

Fr. W. Foerster, cunoscutul gânditor și pedagog creștin, scrie: „Vă trebuie cele patru cărți ale iubirii — Evangheliile; acolo domnește nemărginita dictatură a iubirii; acolo găsiți adevărata luptă împotriva egoismului. Ele creiază pe adevăratul frate de care avem atâta lipsă; în ele găsim desăvârșita socializare; acolo ni se înfățișează adevăratele drepturi ale omului — și drepturile omului păcătos — acolo este adevărata Sfânta Scriptură a sindicatului, a asociației de consum, a consiliului de administrație; fără aceasta Scriptură nu se pot curăți sufletele de praful revoluționarismului, iar cuvântul *social* rămâne o batjocură și o iluzie deșartă. Și fără iubirea vrăjmașului la care ne învață Evanghelia, nici iubirea față de cei mai de aproape ai noștri n'are nicio statornicie, căci mâine poimâne și cei mai de aproape ai noștri ne pot fi dușmani. Ei ne pot sta în calea intereselor și pasiunilor noastre, se pot împotrivi celor mai scumpe convingeri ale noastre, ei pot să ne atingă orgoliul nostru. Și atunci cine n'a învățat să iubească mult, nemărginit de mult, rămâne un rău tovarăș, în familie, în organizație ca și în colaborare politică“.

Mihail Dragomirescu, în admirabilul eseu despre „Puterea cuvântului lui Iisus“, spune: „Pe Iisus îl cunoaștem din Evangheliile. Orice origine ar avea aceste scrieri, ele sunt unice nu numai în literatura de acest gen, dar în orice fel de literatură. Cuvintele din Evangheliile sunt săpate ca în bronz și se sapă în sufletele oamenilor cu trăsături nemuritoare. Cuvintele Evangheliilor sunt *fapte*, pentru că ele, pătrunzând în sutele de milioane de suflete, ale generațiilor care s'au perindat dela *Iisus* până astăzi, au devenit îndreptarul tuturor și le-au făcut să lucreze altfel de cum lucrau înainte.... Ele au fost păstrate aiudoma, pentru că aveau rădăcini așa de străine de conștiința obișnuită a omenirii, că nu puteau fi înlocuite cu altele. Ele constituie o literatură unde se împreună într'o unitate superioară ideologia cu poezia și amândouă cu farmecul literar. Ele sunt un unicum în gândirea și deasupra gândirii omenestii. A căuta să le înjosești comparându-le cu preceptele lui Moise sau arătându-le ca fiind falsificări alcătuite de unii și alții, este a ignora fundamental caracterul lor“.

Sunt și note discordante, glasuri care se împotrivesc Evangheliilor. Există o critică tendențioasă, perfidă, arbitrară, orgolioasă, ridicolă, degenerată, în întregime falsă, care abuzează de știință și formulează tot felul de teorii și ipoteze prin care încearcă desfigurarea Evangheliilor. De un veac și mai bine, o seamă de „teologi“ și neteologi apusei, se trudesă să afle în Evangheliile tot felul de contradicții și defecte; să conteste, să retușeze, să modifice și să elimine părți întregi din Evangheliile, după bunul lor plac, tot ce nu este de acord cu părerile lor subiective, și astfel să refacă și să reconstituie creștinismul

primar, un creștinism fără dogme și fără biserică, fără taine, fără har și fără cler, fără Hristos și fără Evangheliile. Tukidide, Tit Liviu, Tacitus, Iosif Flaviu, sunt crezuți pe cuvânt și dacă cineva s'ar îndoi de veracitatea informațiilor lor sau ar încerca să le aplice și lor metodele de studiu pe care critica nouă le aplică Evangheliilor, protestele s'ar ridica împotriva lui ca o furtună. În schimb Pavel, Petru, Luca, Matei, Marcu, deși și-au scris operele prin sânge, nu sunt crezuți. Deși sunt cetite și admirate, de a treia parte din omenire, Evangheliile sunt supuse unor operații și mutilări, cum nu s'a mai întâmplat cu nicio carte de valoare din istoria culturală și religioasă a omenirii. S'a luat carte de carte, — capitol de capitol și vers de vers, — și s'a supus unor cercetări și analize microscopice, pentru a se destrăma, cum se destramă petală de petală o floare sau fir cu fir o pânză, și pentru a se disolva, cum se disolvă sarea sau zahărul în apă.

Ne-am pierde vremea și am trece peste limitele firești ale meditațiilor noastre, dacă ne-am ocupa cu obiecțiunile pe care critica negativă le ridică împotriva Evangheliilor. E destul să constatăm că între numeroșii ei reprezentanți există atâtea contradicții, încât sunt suficiente ca să se anuleze singure, unele pe altele. Enormitatea contradicțiilor și a defaimărilor, pe care le clădește critica necredincioasă, constituie o dovadă neclintită despre valoarea Evangheliilor și un omagiu în plus Autorului ei. Dacă o astfel de operă, cu așa adversari înverșunați, nu poate să fie nimicită, ci dimpotrivă, cu cât e mai bulită, cu atât răspândirea ei este mai mare, aceasta vedește mai clar și mai convingător că adversarii ei *nu au dreptate, decât atunci când își dau unii altora loviturile mortale. În felul acesta, cortegiul erorilor aduce și el un magiu, foarte prețios, adevărului evanghelic.*

Cu toate adversitățile, pe care le întâmpină biruitoare de aproape două milenii, Evangheliile rămâne în permanență cel mai scump tezaur al creștinilor, cea mai de valoare carte istorică, cel mai autentic document despre originea, esența și eminența creștinismului. Eșecul atacurilor împotriva ei verifică, nu se mai știe a cătea oară, declarația Apostolului Pavel că „Evangheliile binevestite de mine nu este după om, pentru că nici eu nu am primit-o dela om; nici n'am fost învățat de altul, ci prin descoperirea lui Iisus Hristos“ (Gal. 1; 11-12).

— CETIȚI ȘI RĂSPÂNDIȚI foaia creștinului ortodox „CALEA MÂNTUIRII“. Ea vă deschide ochii și inima ca să înțelegeți și să urmați cuvântul adevărului creștin, legea Evangheliilor, glasul Bisericii lui Hristos.

Informațiuni

■ „ZIUA INVIERII și să ne luminăm cu prăznuirea și unul pe altul să îmbrățișăm, să zicem fraților și celor ce ne urăsc pe noi; să iertăm toate pentru Inviere și așa să strigăm: Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din mormânturi viață dându-le“... Așa sună una din cele mai melodioase stihiri ce se cântă în biserici începând cu utrenia sf. Invieri. Cu solia de pace și înfrățire, atât de minunat zugrăvită în cuprinsul ei, întâmpinăm și noi de ziua sf. Invieri pe toți cetitorii și colaboratorii revistei noastre, urându-le ca aceasta să se înpământeniască în viața lor și a tuturor credincioșilor Bisericii noastre, pentruca de pe urma acestei înpămâteniri să urmeze în adevăr și învierea întregului neam românesc!

■ ULTIMA CONFERINȚĂ RELIGIOASĂ din ciclul celor organizate de parohia Arad, în sala de ședințe a Primăriei Municipiului, a fost ținută Sâmbătă 13 Aprilie a. c. de P. C. Părinte Protopop Dr. Petru Deheleanu, profesor la Academia Teologică din loc și prețios colaborator al revistei noastre. P. Cucernicia Sa a vorbit despre: „Biserică și democrație“, arătând cât de minunat se desprinde spiritul adevăratei democrații din principiile și mai ales din organizația bisericii noastre ortodoxe.

■ MISIUNI RELIGIOASE LA MACEA. Din inițiativa celor doi preoți locali, în parohia Macea au fost organizate misiuni religioase pentru popor pe toată durata postului sf. Paști. Scopul acestor misiuni a fost de a lămuri și întări pe credincioși în dreapta credință și de a mângăia inimile greu încercate în războiul ce abia s'a sfârșit.

Programul misiunilor, cari începeau Sâmbăta după masă și țineau până Dumineca seara, consta din slujirea sf. slujbe în sobor, priveghieri, mărturisiri și cuminecări, predici și conferințe, ședința Școalei de Duminecă și vizite pe la fruntașii satului. La buna reușită a acestor misiuni și-au dat prețiosul lor concurs și următorii frați preoți din Arad: In Dumineca III-a din post P. C. Părinte profesor Dr. Ilarion V. Felea, care a predicat în sf. Biserică despre: „Numele de creștin“, iar în cadrul Școalei de Duminecă a conferențiat despre: „Venirea a doua a Mântuitorului“; In Dumineca IV-a din post P. C. Părinte profesor Dr. Petru Deheleanu, care la Sf. Liturghie a vorbit despre: „Invierea morților“, iar la Școala de Duminecă despre: „Sâmbăta și Dumineca“; In Dumineca V-a din post I. P. C. Părinte Iconom Stavrofor Florea Codreanu, care în sf. biserică a vorbit despre: „Rugul cel nears“, iar la Școala de Duminecă despre: „Mun-

tele cel netăiat“; In Dumineca Floriilor P. C. Părinte Corneliu Mureșanu, care la sf. Liturghie a predicat despre: „Intrarea lui Iisus în Ierusalim“, iar la Școala de Duminecă despre: „Ferirea de Scandal“.

De notat că alături de această ofensivă spirituală, cei doi preoți ostenitori din Macea au întreprins și o vie activitate pentru combaterea concubinajului. Astfel în urma râvnei lor pilduitoare au fost cununate, în Duminicile dela Botezul Domnului până la Dumineca lăsatului de carne, 156 perechi de concubini cărora pe lângă slujba oficiată gratuit, nu odată le-au pus la dispoziție și lumânările necesare pentru slujirea sf. taine a cununiei.

Increstăm bucuroși toate aceste osteneli duhovnicești ale fraților preoți din Macea, deoarece ele ne întăresc și mai mult covingerea că acolo unde păstorul pune râvnă deosebită în conducerea turmei și roadele bune nu întârzie să se arate.

■ PARASTAS PENTRU POMENIREA PREOȚILOR MARTIRI DIN ȘIMAND. An de an în Dumineca Floriilor se oficiază un parastas în fața mormântului comun al celor doi preoți martiri din Șimand, Cornel Popescu și Cornel Leucuția, uciși mișelește în săptămâna Patimilor din anul 1919.

In acest an, din prilejul celei de a 27-a aniversări a martiriului lor, cei doi preoți locali au organizat misiuni religioase la cari au luat parte și I. P. C. Iconom Stavrofor Caius Turicu dela Consiliul Eparhial și P. C. Protopop tractual Petru Marșieu din Chișineu-Criș. In decursul sf. Liturghii, slujită în sobor, s'au împărțășit un număr însemnat de credincioși și a predicat Părintele Protopop Petru Marșieu.

La sfârșitul sf. Liturghii, în fața mormântului celor doi preoți martiri, s'a slujit parastasul întru pomenirea lor, la finea căruia I. P. C. Părinte consilier Caius Turicu a vorbit despre rolul parastasului în credința românească și importanța martiriului celor doi preoți în privința fixării prin sânge a granițelor din vest a țării noastre.

După Vecernie a urmat ședința Școalei de Duminecă în cadrul căreia Dna Directoare E. Busuioc a vorbit despre: „Pilda eroilor și martirilor în educația școlară“. La sfârșitul programului au mai rostit cuvântări și I. P. C. Părinte consilier Caius Turicu și Preotul loculul T. Mornăilă.

■ CUCERNICII FRAȚI PREOȚI sunt înștiințați prin aceasta că echipa misionară condusă de Păr. Dr. Toma Gherasimescu va vizita următoarele parohii, în zilele însemnate în dreptul fiecăreia, făcând și proiecțiuni luminoase din Sf. Scriptură:

19 Aprilie Sinte-Mică, 20 și 21 Zărand, 22 Țipar, 23 Sinte-Mare, 24 Adea, 25 Mișca, 26 Vânători, 27-28 Șepreuş, 29 Apateu, 30 Talpoș, 1 Mai Berechiu, 2 Moțiori, 3 Șomoșches, 4 Cermei, 5 Bocșag, 6 Mănerău, 7 Răpsag, 8 Voivodeni, 9 Aldești, 10 Bârsa, 11 Hodiș, 12 Cuiedi, 13 Iercoșeni, 14 Camna, 15 Luguzău, 16 Șilindia, 17 Tauț, 18 Nadăș, 19 Dud, 20 Drauț, 21 Târnova, 22 Chier, 23 Mocrea, 24 Iermata, 25 Moroda.